

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca

in velja za vse leto gl. 2 kr. 40.
 „ „ „ polu leta „ 1 „ 20.
 „ „ „ črt „ „ 70.

Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne trispodne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
 7 „ „ „ 2 krat
 6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kaldrove hiše, na Belvedere pri g. Berolinu.

V okolici: Na Občini v Interiji, na Proseku pri g. Gorjup, v Barboli pri g. Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sancin M. Magdalenij z g. J. Ježu Naročnina naj se pošiljak sv. Ivana št. 424, pisma in dopisi vrednistvu v Skorkoli št. 84. Udje pol. dr. „Edinost“ kateri mesečno redno plačujejo, dobivajo list brezplačno na dom.

Glasi slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Slovenščina v tržaških srednjih šolah.

II.

Da se slovenščina v srednjih šolah prezira, ni le velika krivica, ki se dela slovenskemu narodu, temveč je tudi velika nespamet. Z vsem preziranjem in pritiskanjem ni vlada ni magistrat ne bosta mogla zatreti slovenskega značaja našega ljudstva. Srednje šole pa so pripravljavnice, v katerih se učenci vadijo v raznih vednostih in si tako pridobivajo splošno izobraženost, da jo pozneje porabijo v stanu, kateri si izvoljijo. Po dovršenih srednjih šolah namreč si mladenič izbere stan, do katerega ima večje veselje in se potem posveti učenju tistih predmetov, ki mu bodo v njegovem stanu potrebni; vsi stanovi pa so zato, da človeške družbi koristijo. Učenje in znanje jezikov je splošna veda, potrebna kolikor toliko človeku v vsakem stanu, zato je učenje jezikov predmet srednjih šol in le malo njim, namreč prihodnjim učiteljem jezikoslovstva, je ta veda predmet njihovim višim študijom, to je, samo njim je jezikoslovstvo namen, drugim pa le poglavitni pripomoček.

Ako pogledamo na namene učencev srednjih učilišč, vidimo, da kdor obiskuje gimnazijo, hoče biti ali duhovnik, ali odvetnik, ali uradnik, ali zdravnik, ali profesor, in da kdor obiskuje realno namerava postati trgovec ali inženir, pa kdor obiskuje učiteljske se pripravljajo za učitelja. V vseh teh in tem podobnih stanovih (razen morebiti profesorstva in nekoliko tudi inženirstva) pa je znanje deželnega jezika ali deželnih jezikov, če se jih v deželi več govori, potrebno, ker v vseh teh stanovih mora človek biti v službeni dotiki z ljudstvom, in je nekako ljudstva služabnik.

Naša primorska dežela pa je v svojej velikej večini slovenske narodnosti ter sama uradna statistika priznava, da ste dežele dve dobri tretjini slovenski; tržaška okolica pa je, razen najbližjih krajev, kjer se oba deželna jezika govorita, čisto slovenska v veliko žalost našim nasprotnikom, ki bi radi to tajili in zakrivali, ter si zato prizadevajo slovenska krajna imena po laško pačiti, da ne bi svet vedel, da prebivajo tukaj Slovenci. Da je pri takih razmerah znanje slovenskega jezika v Trstu in v vsem Primorju ne le koristno, temveč prav potrebno, kdo

tega ne sprevidi? In vendar si upajo naši lahoni in nemčurji to tajiti, če tudi sami večkrat pridejo v zadrege zato, ker slovenščine ne umejo.

Poglejmo si nekoliko nekatere posamezne stanove. Pravijo, da v našej škočiji pomanjkuje duhovnov; pa menda le slovenskih duhovnov, ker italijanskih je toliko, da jih morajo celo nastavljeni po slovenskih župnijah, kjer so prisiljeni sami slovenščine se učiti. To pa je slabo za ljudstvo in slabo za duhovna in tega je večidel kriva pomanjkljivost naših srednjih šol, včasih tudi nemarnost in prenapetost učenčeva. Odvetnikov in notarjev je le malo zmožnih slovenskega jezika v besedi, še manj v pisavi, odtod prihaja nevolja med ljudmi in iz tega izvirajo večkrat tudi krivi zapopadki, nepričakovani izhodi pravnih, zmešnjave v pogodbah in pri drugih pismih, izdelanih izključljivo v ptujem jeziku. Kakor povsod po Slovenskem, tako tudi pri nas se slovenščina pa najbolj prezira v uradih, zlasti v mestnih uradnicah; zato je kmeta groza pred uradi in pred uradniki, ker ne znajo ž njim po domače se meniti in se včasih vanje zaradi tega zadirajo, na mestu, da bi se sami sramovali svoje nevednosti. Zdravniki imajo tudi malo zaupanja pri našem ljudstvu in da je temu poleg drugih vzrokov vsaj nekoliko tudi kriva njih nezmožnost z bolniki v domačem jeziku se pogovarjati, vidi se iz tega, da ljudje najraje kličejo zdravnika, ki slovenski ume, če ga le morejo dobiti. Trgovci menda sami spoznavajo potrebo slovenščine ter jo v sili lomijo, da je res smešno zlasti pri človeku, ki hoče veljati za izobraženca, da ne govorim o zgubi časa in o drugej škodi, ki večkrat iz tega izvira.

Učiteljev sicer ne morejo nastavljeni v slovenskih krajih, kjer je slovenščina učni jezik, ako je ne znajo; ker pa domači kandidati nemajo priložnosti učiti se slovenščine, mora tržaški magistrat za okolico slovenskih učiteljev drugod po Slovenskem loviti (rečem loviti, ker učiteljske službe, kolikor je meni znano, tukaj se ne razpisujejo). Zgodilo se je uže tudi to, da so postavili slovenščine prav malo zmožne osebe za učitelje, potem ko so bili dobre učitelje odpravili, ker niso trobili v njih rog.

Vidi se tedaj, kako je pri nas potrebno znanje slovenskega jezika, ki se vendar

pri vsem tem prav po turškej pravici in po nezapopadljivej modrosti prezira in zatira v srednjih šolah. Vidi se, da se s tem ravnanjem dela velika krivica našemu narodu, pa tudi onim, ki so poklicani, da naš narod učijo, branijo, sodijo, zdravijo in da mu pomagajo k blagostanju. Zato pa je tudi med narodom toliko najemnikov, toliko renegatov, toliko zaničevalcev slovenstva, ker se namreč mladeniči v srednjih šolah ne učijo slovenščine in se s tem, če so rojeni Slovenci, njih duh narodu odtuji, ako pa niso Slovenci, vtrde se še bolj v svojih predsodkih proti vsemu, kar je slovenskega.

O takih ljudeh, ki med Slovenci in od Slovencev živijo, pa vendar Slovence črtijo in slovenščino prezirajo, veljajo besede našega Bilca:

„In jezik . . . tujci, ki v deželi
 Se truda vašega redijo,
 Poznajo mar, se ga učijo?
 — O ne! neznan jim je; le eno,
 Ga zaničvati dobro znajo!“

Tako se demoralizuje prosti narod in tudi izobraženi svet in s tem ginete moč in veljava mesta in države, ki so vzrok takega demoralizovanja. Pravica je podlaga državi, krivica pa je črv, ki jo spodjeda.

Dopisi.

V Gradci 26. aprila.

V poslednjih sejah štirskega deželnega zbora je ustavaštvo zvijalo se pod težkimi udarci opozicije. Ako je kje opozicija nad večino moralčno zmagala, tu je gotovo. Bila je pa tudi prilika lepa: dež. proračun, v katerem velikansk primanjkljaj osvetljuje ustavakov gospodarstvo. V izvrstnem poldrugo uro dolgem govoru je kazal g. Herman, da tolika nesreča izvira edino iz našega centralizovanega državopravnega položaja. Dr. Vošnjak i dr. Dominkuš sta kazala na krivico, ki se Slovincem godi v narodnem obziru i na nemčevanje po uradih med tridimi Slovenci. Dež. namestnik je tajil to i pravil, da na spodnjem Štirskem nobene uradnika nij, ki bi ne znal slovenski. Ko je g. dr. Vošnjak izglede navel, je obmolknola nj. ekscelenca i obsedela. Knjaz Liechtenstein je opisoval krivico, nasproti kmečkim volilcem. „Liberalci“ so branili se starimi frazami — ali kaj se more, kjer šte-

vilke govorijo? Govori opozicije so naredili velik vtis na poslance, še večji pa na volilce.

Tukajšni kupci namerjavajo žitno borso ustanoviti. S pripravami zelo hitijo. Upajo, da se kmalo odpre. Za Gradec bo žitna borza velika dobrota; povzdigne kupčijo i gotovo tudi zniža i vredi ceno za živež.

Graške tovarne imajo mnogo opraviti za vojni erar. Delalci imajo mnogo i nujna dela. Nekteri delajo celo po noči. Skoraj gotovo bo na jugu kaj, i morebiti kmalu.

Č.

V Gradci 7. maja.

Žalostno imam poročati novico. „Slovenske Besede“ nij več! Enajst let je obstajala, a sadaj je pokopana; pokopal jo je 31. marcija občni zbor ali prav za prav intrige nekterih udov, ki so vedno delali razprtije med udi, med „Besedo“ i drugimi slov. društvi. Razdražljivo vedenje neke svojati je bil edini vzrok, da se je število udov od blizu 200 na 24 skrčilo. — Zanimiv je bil zadnji občni zbor. Stoprav tu smo zvedeli, da je bilo društvo brez predsednika, brez podpredsednika i da se zadnji odbor še konstituiral nij. I vse to so prikrivali ostali odborniki cela dva mesca! A kljubu temu, da je bilo društvo brez predsednika i brez njegovega namestnika, ki edino po pravilih moreta društvo na zunaj zastopati, tedaj tudi prodajalne pogodbe sklepati — kljubu temu sta se predrznila dva odbornika na svojo roko časnike odpovedati i „Besedino“ premoženje razprodajati! I kako sta prodajala? Knjigarna (nad 650 knjig, med njimi take, ki so vredne po 5 i več goldinarjev) je šla za 80 beri: osemdeset goldinarjev. Vsak juđ bi bil več dal. Ali ker se je kar pod roko prodajalo, zato je malo kdo vedel o tem. Ako bi kako slov. društvo, ki ima po pravilih pravico, reklamiralo „Besedino“ premoženje, bi li povrnila škodo ona dva gospoda? — Ker je bilo premoženje do mala vse uže pred občnim zborom razprodano, nij ostalo druga, nego razpust i formalno skleniti. Čudna je bila obravnava o tej točki. Trikrat se je glasovalo o obstanku društva. Pri prvem i drugem glasovanju so propali tisti, ki so razpad društva hoteli, pri tretjem so zmagali — pa kako? Vprašanje je, ktero glasovanje je sadaj veljavno??

Čuje se, da nekteri domoljubi namerjavajo osnovati novo bralno i zabavno društvo po izgledu slov. čitalnic. Ker je v Gradci okolo 30 tisuč Slovanov, bi ne manjkalo udov, ako se osnovalni odbor hoče potruditi i napak ogibati, v ktere je zabredla zadnji čas „slov. Beseda.“ Želeti bi bilo, da se kmalu vresniči ta namera.

Tukajšni nemški fanatiki se tegotijo na hrvaško vlado, ker je prepovedala velikonočni izlet v Varaždin mariborskim, graškim i dunajskim pevcem. Oni bi jej za to prepoved še hvaležni morali biti; kajti ko bi vlada ne bila prepovedala, tedaj bi si bil hrvaški narod sam prepovedal sovražne demonstracije na svojej zemlji. Varaždinski

judje i nemškutarji naj nikar ne mislijo, da Hrvaška pruske pickelhaube želi. Hrvaška vlada je prepoved motivirala — oj osode ironija! — z nekim cerkvenim sprevedom. Ko so slovenski i hrvaški domoljubi septembra pret. leta hoteli napraviti tabor na Hrvaškem blizu štirске meje, tudi ga je vlada prepovedala; a takrat se je prusakom vse prav zdelo. Sadaj pak vičejo, ker je enkrat tudi njih zadela enaka prepoved.

Č.

V Trstu, 19. maja.

Po stinajst dnevnjej zimi prikazalo se je še le gorkeji solnce, da bode okrepčalo, kar je burji ostalo. Vinogradi so skoraj uničeni, vse je polomljeno drevje in trte, sadje otreseno in celo perje osmukano, kakor bi ga bile gosence objedle.

Ne bodem dalje tožil o vremenu, saj nič ne pomaga, spregovoriti hočem le o slovečem mladeniču in našem rojaku Krežmi. Vsak ga hoče videti, vsak šlišati, njegova slika je izobešana povsod, kodar prodajajo slike.

Tolikokrat je uže nastopil v raznih glediščih, vselej bilo je vse prenapolnjeno in vendar se še vedno drenjajo ljudje k njegovim koncertom.

V ponedelk 15. t. m. je dala slavjanska čitalnica koncert, pri katerem je sodelaval mladi umetnik g. Krežma.

Tržaška čitalnica si je postavila ta večer lep spominek, dvorane iu vsi drugi prostori so bili osvitljeni, odbor si je mnogo prizadeval, da je bil koncert jako sijajen, nij se ogibal ni troškov niti ni truda. Vsak ud je smel eno osobo se saboj pripeljati, tako je bilo na vabilu in v časnikih *) sleherni si je za tisti večer poiskal prijatelja, da ga vpelje v čitalnico.

Bilo je o določenem času vse prepolno in točno se je pričel koncert.

Pevski krepki zbor, katerega je vodil g. pevovodja Hajdrih, obnesel se je jako izvrstno. G. Pelicon, učitelj iz Proseka, pel je v pesmi. „Cigani“ tenor solo jako lepo in mило, da se je morala pesem od neprenehane ploskanja ponavljati.

G. Krežma, ljubeznjiv, mlad in omikan gospodič se svojo sestro bila sta burno pozdravljena od občinstva, mili glasovi, ki jih je tako čarovno iz gosli vabil, zamaknili so občinstvo, vse je navdušeno poslušalo in gmeli so po dvorani plosk in slavoklici. Gospodična Ana Krežma je igrala na glasovirji jako spretno, nežni prstki so skakljali po tipalnicah in mili glasovi doneli zdaj zamolklo, zdaj živahneji. Tudi njej ni izostala občna pohvala.

Odbor, ki je jako taktno ravnal in vse oskrbel, podaril je gospodičini krasen bogat šopek z naj lepšimi trakovi. Gospod Krežma pa je prejel umetno narejen lavorjev venec z trakovi v narodnih barvah in napisom: „Slavjanska čitalnica, slavnemu

*) Nekteri so prašali uredništvo, zakaj ni „Edinost“ vabila prinesla, naj jim bode povedano, da odbor tr. čitalnice še nikdar ni nič uredništvo o kakej veselici naznanil.

umetniku in narodnjaku Franji Krežmi, v Trstu dne 15. maja 1876.“

Tržaški Slovani so pokazali z gorkim sočutjem, da vedó spoštovati umetnost. Tudi Italijani in Nemci spoštujejo in znajo ceniti umetnost; le v Ljubljani imate neko zmes, ki se v svojem trohljivem napuhu roga slovenskej umetnosti, to je peščica onih privandranjih kruholovcev, ki imajo za svoje prijatelje barbarske Turke. Nu, srečna Ljubljana, ki varuješ v svojem zidovji turške pionirje!

Politični pregled.

V notranjej politiki se zadnje dni nič znamenitega nij pripetilo. Delegacije obeh državnih polovic obravnujejo mejusobne zadeve za tekoče leto; naravnava z Ogri lazi težavno svojo pot, vzlasti bankino vprašanje dela nemir in strah državnim i tudi nedržavnim možem.

V predzadnjem listu smo rekli, da predno preide mesec i dan, vname se plamen po vsej slovanskej Turčiji, i res se je to zgodilo; vstali so Bulgari v množnem številu, v Solunu, Carjigradu i drugih krajih grozé Turki kristijanom; vstaja je uže razširjena skoraj od Črnega do Jadranskega morja, vsa evropska Turčija je podobna ognjenej gori, nij več mogoče, da se ta plamen pogasi; to vidijo tudi bistroumni Angleži, zato niso hoteli sprejeti sklepov treh velevlad odgovorivši, da nij več mogoče rešiti Turčije propada, naj toraj pogine.

Če tudi vse velike evropske vlade pošiljajo vojne brodove v turške pristane v brambo svojih podanikov in sploh kristijanov, vendar ne otuó turškega bolnika.

Hrcegovski vstaši se zdaj trudijo, da se zedinijo z bosenskimi in bulgarskimi bojevalci in so v ta namen zaprli mejo mej Črnogoro in Serbijo. Kmalu se bode zopet slišalo o krvavih bojih.

P. N. Gg. okoličanski učitelji!

Komu izmej Vas ni znano, koliko težavnosti in sitnosti ima slovenski učitelj, ker nam še zmerom primanjkuje šoli potrebnih knjig. Nočem tu stvar natančneje razpravljati, saj je o tem gotovo že vsakedo mnogo čital v „Slov Učitelju,“ le opozoriti Vas si dovoljujem na slovensko naše berilo, ki bi imelo biti podloga mnogim drugim predmetom. In kako teško pričakujemo tretjega berila, ki se nam toliko časa uže obeča.

Da bi temu velikemu nedostatku saj nekoliko v okom prišel, izdal je g. nadučitelj Ivan Lapajne v Ljutomeru, — prvak slov. ljudskih učiteljev, — zopet novo knjižico, katere naslov je: „Kratek opis Štajerske, Koroške, Kranjske in Primorja.“ (Dodatek čitankam za slov. ljudske šole). Ta g. učitelj čuti gotovo najbolj veliko pomanjkanje šolskih knjig; kajti nobeden ni še toliko storil na tem polji, kolikor on. In

koliko truda in stroškov ga je to stalo! Radi tega je pa naša sveta dolžnost mu hvaležnim biti, ter ga podpirati kolikor je v naši moči na tej težavni poti. To pa dosežemo gotovo najbolj, ako se njegove knjige naročimo, razširjamo jo ter vpeljemo v naše šole.

Radi tega se zdrzevam, Vas zopet opozoriti, gg. kolege, na zgorenje knjižice. Stane tako malo — le 10 kr. —, da si jo lahko vsak ljudski učenec priskrbi. S tem bi se zljajšalo težavno delo; koristite svojim učencem, ter dajete g. pisatelju veselje do zopetnega delovanja. Naročiti si jo morete pri g. Lapajne — ter samemu, on daje 20 izt. za 1 f. 50. *Učitelji v okolici.*

Poročilo

političnega društva „Edinost“ obravnav v XI. občnem zboru dne 7. maja v Rojanu. (Dalje).

I. Čok govori o raznih krivicah, ki jih je magistrat storil okoličanom.

Predsednik. Prosim govornika, naj pri stvari ostane, zdaj je debata o meji.

Trobec: slavni zbor! Imel sem priliko o predmetu današnjega zborovanja, namreč o protestu na visoko c. k. vlado proti sklepu deželnega zbora, natanjčno se posvetovati z modrimi strokovnjaki in vrlimi našimi prijatelji.

O takih nasvetih nij dvomiti da so nam v občno korist.

Dovoljujem si zato v kratkem, pravičen in koristen namen razložiti, pripuščam pa vsacemu, naj glasuje po svojem prepričanji.

V zadnji odbovovi seji je bil predlog z večino sprejet, naj ostanejo stare mestne meje in naj se napravi o tem smislu na c. k. visoko vlado protest.

Dragi okoličani! kedor si tega ne želi, ta je vaš sovražnik, ali žalibog; da se ta želja, če tudi pravična in koristna, ne izpolni, ker smo, prvič: zatirani in zapuščeni od vseh strani. Mesto, dežela in država gledajo bolj na korist svoje denarnice, nego na potrebe okolice. Drugič: visoka c. k. vlada podpira predlog in sklep, naj se mesto razširi, zato skoro gotovo naš protest ničesa ne koristi. Tretjič: tudi moramo poudarjati, da mestno starešinstvo in deželni zbor imata nekoliko pravic mesto razširiti, vendar le po pravičnejšem in okolici manj škodljivem načinu.

Zatoraj predlagam: sl. pol. društvo „Edinost“ naj napravi v tem smislu na visoko c. k. vlado protest, naj v tej mapi z modro barvo narejena črta postane predmetje z enakim davkom, kakor v mestu, vse drugo pa naj popolnem okolica ostane kakor doslej.

Le po tem načrtu moremo upati, da visoka c. k. vlada naš protest usliši. S tem bi vsaj nekoliko obvarovali okolici Toraj prosim naj sl. zbor ta predlog soglasno sprejme.

Škerl dokazuje, kako magistrat okoličani počasi njene pravice jemlje; starašinstvo

se sklicuje na zgodovinske pravice Trsta, a naše z nogami tepta.

Navaja dalje, da je magistrat posestnik vseh občestev (gmajin).

Trobec razloži, da se je na večkratne pritožbe okoličanov o tej stvari potrudil z g. Nadliškom na deželno sodnijo, kjer sta knjige deželne table (intavolacioni) prepisavala dva dni in našla dokazano, da so okoličani sami krivi, da so zgubili pravico do pašnikov in gmajin. Urok je ta: mestni magistrat je povabil župane, če se ne motim pred 20 leti, naj se intabulirajo na pašnike in gmajne, da bodo potem njih lastniki, od katere bodo primeren davek plačevali. Odgovor pa je bil, da okoličani nemarajo stroškov intabulacije in da se jim tudi ne zdi vredno, davek od pustih krajev plačevati. Magistrat se je potem na vse proste pašnike in gmajne intabuliral in plačuje davek od njih. Toraj so vse pritožbe okoličanov krivične, in tega so okoličani sami krivi. *(Dalje prihodnjič).*

Domače stvari.

Deputacija pol. društ. „Edinost“ pri namestniku. V nedeljo 13. t. m. je izročila deputacija političnega društva „Edinost“ ugovor proti krivičnemu razširjenju mesta v okolico. V deputacijo so bili izvoljeni sledeči g. g. Nabergoj, Nadlišek, Dolinar, Trobec, Primožič, Purič. Prevzvišeni g. namestnik je sprejel deputacijo prav vljudno i prijazno; g. Nabergoj predstavi posamezne ude deputacije, nagovori prevzvišenega g. namestnika, ter mu v jedernatem govoru razloži namen deputacije ob enem povdarju krivično premaknenje mej mesta in navede nasledke, ki bi nastali, ako bi sklep deželnega zbora obveljal in potrdilo od cesarja dobil. G. namestnik je povpraševal o zadevah okolice v vsakej stroki. Ko so potem vsi deputati posamezno govorili, poslovala se je deputacija prijazno v najboljši nadi in zaupanji, tem več, ko je g. namestnik rekel, da to stvar natanjčno pretrese in v pravem smislu reši.

**

Ubil se je vtorek 23. t. m. vojak z imenom Janez Ozimek, domačega kranjskega polka st. 17. br. Kuhna, ki je skoz okno na ulico padel in na mestu mrtev ostal.

**

Izkaz. Za uboge pribegle Hrcegovince so darovali sledeči: gg. H. 2 gl., H. 1, D. 1, K. 1, P. 2, F. 1, skupaj 9 gl., kateri so na svoje mesto odposlani bili.

**

Mej divjaki. Dvojamborna ladija se je odpeljala prej desetimi leti iz luke Walkot v Freemantle, nij še daleč na morju bila pri nekih otokih, ko se v viharnej noči razbije. 50 oseb, bili so Angleži, se je v malem čolniču rešilo na divji otok, mej temi je bilo več ženskih. Ker nijso nikakoršnega orožja za brambo imeli, vjeli so jih divjaki, ubili in pojeli. Ta resniča prigodba se je izvedela še le zdaj od divjakov samih.

Popravek.

V zadnjem listu „Kritika“ vrinol se je zelo nevšečen tiskarski pogrešek. Jaz sem pisal, i prav razločno pisal: „Graeca sunt, non leguntur“; tiskano pa je: „loquantur!“ To pomoto popravlja

Strupena kača.

Strah pred kritiko.

Gosp. Godina je poslal uredniku tega lista to-le pismo:

Častiti gospod Dolinar!

Sklenil sem sicer napraviti in pa razširiti po Sloveniji zastran pravega izvira ali uzroka kritike, ki se je začela pod št. 7 našega časopisa, kakor še zastran drugih reči stojećih v zvezi z njim¹⁾, potem ko se bo ta kritika končala (ako me kaka si bodi stvar ne odverne), néko primérno brošurico, in govoriti pa primérno o tem tudi v raznih časnikih (slovenskih, italijanskih in némških)²⁾, čeravno sem to zadnje po nesreči že začel (česar bi ne imel še storiti zaradi pomanjkanja zadostne podloge)³⁾. Temu se ne smé nihče čuditi; kér je povsem naravno. Mislím vendar, da bi se lahko dal tiskati sledeči članek za vaš časopis. Storite tedaj, da se to izveršuje, ako ste pravični, za kar vas tudi rés imam⁴⁾.

Vže na prvi del kritike, ki se je začela pod št. 7 našega časopisa, nam je došel ta-le dopis:

Pod št. 1 ad c časopisa „Edinost“ se bere to-le: „On (časopis) bode *miróljubn*, ne bode budil *domačih prepírov*, ampak priporočeval bo *edinost* i *slogo*; *mir* zemlji, *dobra volja* ljudém.“ A zdeva se vendar, da to so le prazne beséde, kar nam popolnem dokazuje vže tista kritika, ki se je začela pod št. 7 oménjenega časopisa⁵⁾, čeravno je sicer *déloma* temeljita⁶⁾; a biti bi vendar morala manj strastna⁷⁾, tedaj bolj mirna in prijazna, ako se je hotla po vsej sili pisati, in to, se vé, z ozirom poséбно na splošno potrebo kritike, kér z njo se pač marsikaj nepravlega odstranjuje.

Latinci so pravili: „errare humanum est“⁸⁾ (motiti se je človeško); in pa: „saepe et dormitat Homérus“ (tudi Homér — znani

¹⁾ Zakaj sem pisal kritiko, to sem razločno povedal; honny soit, qui mal y pense!

²⁾ Brrr! v treh jezicéh planete name! Zona me ima! Ne veste, da zrasto „strupenej kači“ tri glave, če jej odsekate eno?

³⁾ To ste prav dobro povedali, takisto mislim tudi jaz.

⁴⁾ Strašen jezik, strašna logika!

⁵⁾ Ste li Vi kaka stranka, ali nje representant? Prepričan sem, da prav nič nijsem miru kalil, ko sem Vas po prstih krenol; ne bodite tako mehki, kakor prenežno odgojene ženske, saj ste mož, ki je po svetu marsikaj skusil; tolažite se z Jobom in Odisejem ter pomislite, da imam pripravljeno še težje kladivo.

⁶⁾ To me veseli. Beseda „déloma“ mi vendar nij po godi, ker je naše ljudstvo ne pozna in je nepotreben latinizem (partim).

⁷⁾ Jaz mislim, da je objektivna, saj ne napada dobrega našega imena, ampak le Vašo kodrčijo. Resnična in pravična je, ostra tudi, ker prav take je bilo treba.

⁸⁾ To je res, ali gorje mu, kdor s tem pregovorom pokriva svoje napake.

slavni gerški pesnik — večkrat dremlja — brede). Sicer tudi marsikatéri izmej Slovencev se čisla kot nek Homér, pa ne samo kot pesnik, ampak kot *prozaist* ali sploh kot pisalec *druge* verste ⁹⁾. Da se je jako odlikoval ali poslavljaj tudi rajnki naš Anton Janežič (Bog mu daj nebésa!) mnogo lét kot tak pisalec, to je, prozaist (čeravno ga je néki marsikedo pikal ¹⁰⁾, kakor se je govorilo), nam je dokaz tudi to, da se od nekaj časa sém pridno denar nabira za napravo primérnega spominka njemu v čast. In vendar — je včasih *tudi on* dremljal — bledel! ¹¹⁾. To oménjam in tudi z nekolikimi priméri dokazujem sicer *samo satò*, da, če tudi jaz nisem „lux mundi“ (luč tega svéta) zastran pisanja ¹²⁾, je moje pomanjkanje gotovo bolj milosti ali prizaneska vrédno, kakor njegovo, in pa — tolikih drugih . . . malih Homérov ¹³⁾. Ako je namreč rajnki Janežič, katérega sem zastran jedne ali dru-

⁹⁾ Koga s tem pikate? Zakaj niste odkritosrèni? Ker kličete Homerja na dan, spominjam Vas njegovih besedij, katere se tako le glasé:

Θεραίτης δ' ἔτι μουνος ἀματροειπής ἐκλόρα
ὅς ἐ' ἔπειτα Φρεσίν ἦσιν ἀκοσμά τε πολλά τε ἤδη.

¹⁰⁾ Uže spot pikanje in natolcevanje!

¹¹⁾ Kedaj je vrli Janežič bledel? Protestujem zoper to predržno — da ne rečem nesramno — žalitev; kdor to trdi, sam blede.

¹²⁾ I jaz takisto mislim.

¹³⁾ To pa nij res; drugi so se učili, Vi pa nič ne, a vendar ste tako drzni, da slovenske knjige spisujete.

ge reči pisanja posnémal ¹⁴⁾, v svojem pervem rečniku pisal, postavimo, *pehar* (kupica, torilo) in *čvežen* (žica), v drugem pa *drat*, *dratev* in *svilek* (a ne vendar tudi *žica*), *pripovedana igra* (nam. igra na sréčo), *na roko iti* (nam. pomagati), *čast žaliven* (nam. častižaljiv), *predstarši* (nam. naši predniki, prededje), *tačasen* (nam. vsakokratén, — *jewéilig*), *na pamet znati* (nam. iz glave povedati ali praviti) ¹⁵⁾, *sidro* (nam. maček, ali, kakor se povsem hoče, *kotka*, pa prav za prav *kotva* po ruskem, poljskem in češkem) ¹⁶⁾, in pa — *nazajposlanje*, pa še veliko družega in čudnega; — se pač vendar nihče čuditi ne smé, da vtégnem tudi jaz dremljati ali blesti; da sem rabil besédo *čvežen* (a vendar tudi *žica*), *najprejgnanje*, i. t. d. Kar se tiče pa beséde *iznahajati*, ta

¹⁴⁾ Da bi ga res posnemali, vzlasti pa se njegove slovnice učili!

¹⁵⁾ Ali ste trdovratni! Trebalo bi Cicerona, da zagrmi: *Quem ad finem tua efrenata jactabit se audacia!* Še zdaj niste uverjeni, da mora človek mnogo več znati, nego Vi, predno poreče: to je grmanizem, to ne, Vi ste tukaj zopet zelo zabredli, ker ste vrgli mej grmanizne dobre slovenske izraze, za te pa grmanizme proklicali, n. pr.: „na pamet znati,“ je Vam grmanizem, „iz glave povedati,“ pa dobro slovenski itd. Pojte se solit!

¹⁶⁾ Ne učite me iz Wolfovega slovnika, saj ga imam sam; jaz se nijsem vzdignol zoper rusko, poljsko ali češko knjigo, ampak zoper slovensko, in v slovenskem jeziku se pravi *Schiffsanker*: *kotka*; še tega Vam nijsem očital, da ste Vi prevedli v svojej knjigi „Relais“ — in „Morséranker“ z besédo: *lopata* (1).

je po *moji* misli (kot *impert.* povsem dobra; ako je namreč prav rečeno *nahajati*, zakaj bi ne bilo tudi *iznahajati*? Pisal je sicer Janežič *iznajdovati*, a meni se to dozdeva napéčno in nedoslédno. Ali se pravi morda *iduujem*? (séstavljena je namreč beséda rabljena po meni „iznahajati“ iz *iz*, *na* in *iti*; al morda ne?) ¹⁷⁾.

Koliko slovničnih in še drugih napak ali timveč spak da se celò tudi v časopisu „Edinost,“ katéri se gotovo prav skerbno pregléduje, se vé, z dopisi vred, kakor preglédujejo Nemci in Italijani svoje, dozday nahaja, upal bi se jaz vam na tanko skazati, in če bo tréba, se tudi bodem ¹⁸⁾. — *Vse* se daje kritikovati, ako se le — hoče.

Na Verdéli, 13. maja 1876.

J. Godina.

NB. Ako bi se ne vzél ta dopis, prosim, naj mi berzo nazaj pošlje, da ga drugače porabim.

¹⁷⁾ *Risum teneatis amici!* Gosp. Godina je iznašel novo slovniško pravilo. Odslej bodemo pisali: „iznahajamo, iznapajamo,“ iznajemo i druge enake neumnosti.

¹⁸⁾ Res je dosti napak v „Edinosti,“ ali take kodrèlje nema, kakoršna je v Vašej knjigi. Tudi se zahteva od knjige po pravici veliko več, nego od časnika. — Da bi pa Vi mogli skazati vse napake, katere so v „Edinosti,“ tega bi še „Luigi Nosella,“ ali „Mokarjev Kajfež“ ne verjel, ko bi še živel. Kadar bo žaba — vol, ali polž — jelen z rogni, takrat nam to povejte.

Strupena kača.

“SLAVIJA,”

vzajemno-zavarovalna banka v Pragi.

Ker se je gospod **Fr. Andr. Pleše** zavoljo preobloženja z družimi opravili našemu glavnemu zastopu v Trstu odpovedal, imenovalo je naše opravilno svetovalstvo v seji dne 29. januarja t. l. svojega dosedanjega uradnika, gospoda

Ivana Hribarja

za svojega glavnega zastopnika z ravno taistim delokrogom, ob jednom pak sklenilo, da se ima sedež glavnega zastopa preložiti **iz Trsta v Ljubljano.**

Zavoljo tega slavno p. n. občinstvo najuljudneje prosimo, naj to premembo na znanje vzeti, ter se od 15. maja t. l. naprej v vseh zadevah do našega

 glavnega zastopa v Ljubljani,
na glavnem trgu šte. 10,

obračati blagovoli, ob jednom pak tudi priporočamo, da gosp. **Fr. Andr. Pleše**-ta v Trstu — v kolikor bi utegnilo zanaprej z njim v poslovnej zvezi ostati — še tudi nadalje podpirati blagovoli.

Glavno ravnateljstvo „SLAVIJE“
vzajemno-zavarovalne banke v Pragi.